

SOCIETY FOR NEW SOCIAL ORDER

SPOLEČENSTVÍ NOVÉHO ŘÁDU

Flat 5
159 Melrose Street,
North Melbourne, Vic., 3051

ROZPRÁVY

Č. 5

Vychází nepravidelně

Listopad 1992

AUSTRÁLSKÉ NABOŽENSKÉ A MRAVNÍ PROBLÉMY

Díl I

Základní statistické informace

Austrálie má nyní něco přes 17 milionů obyvatelů, z čehož žije v Sydney více než tři a půl milionu lidí a v Melbourne více než tři miliony. Z toho je 26% katolíků a anglikánů je nyní necelých 24%. Katolická církev je tedy nyní největší náboženskou skupinou v Austrálii, všech křesťanů je zde 73%, nekřesťanů 2% a 25% občanů je bez vyznání nebo nevyplnilo příslušnou rubriku při sčítání lidu.

Z celkového počtu všech škol asi 10.000 mají katolíci 1.817 katolických škol, anglikáni 116, a na katolických školách studuje téměř 594.000 žáků či studentů a učitelů tam působí necelých 34.000.

Od konce druhé světové války přijelo do Austrálie asi 4.800.000 přistěhovalců. V r. 1945 měla Austrálie jen 7.500.000 obyvatelů a nyní asi 22% všech obyvatelů Austrálie se narodilo mimo Austrálii. Územní velikost Austrálie je 7.682.300 km² a austrálských domorodců je zde asi 228.000.

Austrálie má 7 katolických arcidiecézí, 21 diecézí, ukrajinský eparchát, maronickou diecézi, melchitský eparchát a vojenský ordinariát. Celkem je v Austrálii

1.440 farností
2.189 diecézních kněží
1.321 řeholních kněží
27 permanentních jáhnů
1.627 řeholních bratří
9.162 řeholních sester.

Je zde 9 seminářů pro diecézní kněze, 9 seminářů pro řeholní kněze, 195 kandidátů na diecézní kněžství a 92 kandidátů na řeholní kněžství. Je zde 1.313 základních katolických škol,

435 škol na úrovni našich gymnázií,
69 jiných odborných škol, celkem tedy 1.817 katolických škol a nyní také katolická universita.

Katolických nemocnic je v Austrálii 60, dále 81 ústavů pro rekonvalescenty a pacienty, kteří potřebují trvalého ošetření, 8 ústavů pro děti a 184 ústavů pro staré lidi.

Počet rozloučených manželství přesahuje 40.000 ročně, z čehož největší procento je v době od 5 do 9 let po uzavření sňatku. Dále je zajímavé, že největší procento rozloučených jsou bezdětní manželé.

Duchovní péče o přistěhovalce. Zde se používá označení etnické

skupiny. V Melbourne je 27 katolických etnických skupin, z nichž většina má zde své kněze. Jsou to nejen evropské skupiny, jako česká, polská, maďarská, litevská atd., stejně jako skupina přistěhovalců italských, maltézských a jiných, ale také skupina vietnamská se svými dvěma kněžími, skupina čínská s jedním knězem a korejské a laošské skupiny bez svých kněží. Pozoruhodné je, že v Melbourne je také skupina ruských katolíků se svým knězem.

Pozoruhodné změny

Dovolím si srovnat dnešní situaci s poměry v r. 1974. Tehdy bylo v Austrálii něco přes 13,722.000 obyvatelů a nyní je jich něco přes 17,000.000. Katolíků bylo tehdy něco přes 3,181 000

a nyní je jich něco přes 4 miliony.

Ve srovnání s rokem 1974 máme nyní

308 diecézních kněží méně,
57 řeholních kněží méně,
597 řeholních bratří méně a
3.975 řeholních sester méně.

To je opravdu velká změna proto, že počet katolíků je zde nyní větší. V letech padesátých byl v Melbourne Národní sekretariát Katolické akce a pracoval skvěle. Nyní neexistuje a o Katolické akci se nyní v Austrálii vůbec ani nemluví. Tehdy byla v Melbourne velmi čilá organizace Mladých křesťanských dělníků, což je známý belgický JOC, tato organizace však nyní již neexistuje. V různých sdruženích laiků je nyní stagnace, nebo i jasný úpadek, a členové jsou většinou starší lidé.

Asi 35 let jsem členem zdejšího sdružení Světového fatimského apoštola, kterému se dříve říkalo Modrá armáda Naší Paní Fatimské. V letech padesátých a šedesátých jsme tam měli pěknou skupinu mládeže, která dnes neexistuje, a nynější členové jsou převážně starší lidé. Tato organizace má v jednom předměstí svůj menší dům, ve kterém je kaple a vpředu obchod s náboženskou literaturou, růženci atd.

Když jsme přijeli do Austrálie většinou v r. 1950, tak jsme viděli, že kostely jsou každou neděli plné na dvou mších svatých, téměř každý šel každou neděli k svatému přijímání, aby se postupovalo v pořádku, tak pořadatelé pouštěli věřící postupně z jedné lavice za druhou. Dnes chodí zase téměř všichni k svatému přijímání, ale je jich v kostele méně, přesto že počet katolíků je zde větší. V našem farním kostele sv. Michaela bývaly každou neděli dvě mše svaté a nyní jen jedna, bývali zde dva kněží a nyní jen jeden. Na mších svatých chybí většinou mladí lidé od šestnácti do dvaceti šesti let, většinou přicházejí starší lidé a manželé s dětmi. Nedávno nám pan farář řekl, že musíme počítat s tím, že asi za 15 let bude v Austrálii jeden kněz pro dvě farnosti a bude mít mši svatou střídavě v těch kostelích, což znamená, že jednou za dva týdny budeme mít v neděli jen eucharistickou pobožnost a laici budou podávat svatá přijímání.

Ve středu Melbourne je důležité náboženské středisko, je to kostel sv. Františka z Assisi, který spravují eucharistiáni, tedy kněží Největější svátosti. Mnoho lidí, kteří si něco vyřizují ve městě, se v tom kostele staví aspoň na chvíli, takže kostel není nikdy prázdný. Od sedmi hodin ráno do 5.30 odpoledne je tam každou neděli devět mší svatých a kostel je vždy plný. Je tam možno jít ke zpovědi každý den mimo neděli a pondělí, a to dopoledne i odpoledne. Jeden kněz je vždy ve zpovědnici, v letech padesátých tam však zpovídali kněží dva, v sobotu 3 a jeden i v neděli dopoledne. Dva neb tři kněží tam zpovídají nyní jen před vánoce a velikonoce.

Nepovažují se za kompetentního, abych uvažoval o příčinách těchto změn, a nevím ani, zdali je někdo může plně vysvětlit. Občas přijde na schůze zdejšího Světového fatimského apoštolátu řeholní bratr, který je učitelem, a jednou mluvil o mravní situaci mládeže. Řekl nám, že nápor nemravnosti na mládež je nyní tak obrovský, že on obdivuje každého, kdo obstojí, a pak musí považovat takového mladého člověka za opravdového hrdinu. Ten nápor se projevuje jasně v tisku, kinech, rozhlase a na televizi.

Osobně se domnívám, že zde přistupuje další mocný činitel, a tím je theologický modernismus, který rozvrací mnohé jistoty a podkopává základy věroučných a mravních zásad. Tento theologický modernismus ignoruje učitelský úřad církve, tedy magisterium, a uplatňuje se nyní i v katolických školách a knihy takových autorů najdeme i ve zdejším Katolickém knihkupectví. Jednou, když jsem byl na cestách v Západní Evropě, tak mi tam tamní starý přítel řekl, že po druhém vatikánském koncilu přestal chodit do kostela asi po dobu dvou let, poněvadž byl zmaten a znechucen různými modernistickými naukami ve své farnosti. Samozřejmě on uznával všechna rozhodnutí koncilu, ale to theoretizování mnohých theologů, kteří šli mnohem dále než koncil a podkopávali všechny jistoty, mu bylo odporné. Je pravda, že on se měl držet papeže, ale ten papež byl daleko a ty zmatky měl doma ve farnosti. Po dvou letech se z té krize dostal. Jistě mnozí z nás prodělali ve svém životě větší neb menší krize, důležité však je, aby se z toho každý dostal. Zkušenosti s takovými krizemi mohou být pro každého později nějak užitečné. Domnívám se, že velká část austrálské katolické mládeže takové krize nyní prodělává, a to i mnozí dospělí, a že se to děje v mnoha jiných zemích. Tragedií je, že takové krize trvají nyní obyčejně dlouho.

Život ve farnosti

Převážná většina farností má své základní katolické školy a farní sály, které jsou také sály školními. V základní škole naší farnosti sv. Michaela je asi 160 žáků a žaček a máme zde také katolickou dívčí školu na úrovni gymnásia, která má asi devět set studentek. Úroveň katolických škol je většinou lepší než škol státních, poněvadž katoličtí učitelé nepovažují učení jen za placené zaměstnání, ale především za povolání. Disciplína v katolických školách je také lepší.

Každou neděli při každé mši svaté jsou dvě sbírky, jedna pro arcidiecési a druhá pro farnost. Arcidiecéšní sbírka je organizována tak, že každý dospělý katolík se má přihlásit do farního seznamu a zavázat se, kolik bude týdně platit. Pak dostane menší obálky se svým číslem na dobu několika měsíců. Každou neděli pak do jedné obálky se svým číslem a datem vloží slíbený obnos a pro jistotu napíše ten obnos na obálku. Druhá sbírka je pro farnost a je bez jakýchkoli organizačních formalit. Velmi často bývá v neděli i sbírka třetí, a to na zvláštní účely, jako je charitní organizace, která se zde jmenuje Společnost sv. Vincence de Paul, dále sbírka na misie atd. Austrálští katolíci přinášejí obdivuhodné finanční oběti a nikdo si nesmí myslet, že jsou zde všichni bohatí. V žádném farním kostele nejsou placení kostelníci, vše dělají laičtí dobrovolníci, a to i čistění kostelů. Poněvadž katolické organizace upadají a některé zanikly, pociťuje se ve městech, že farníci se neznají a jsou si cizí. Tomu se čelí zvláštním způsobem. Jednou za měsíc se v kostele po mši sv., a to hned za vchodem do kostela, nabízí každému šálek čaje neb kávy, což má být příležitostí k tomu, aby se farníci sprátelili a farnost se stala společenstvím. Je to lepší než nic, ale je to náhražkové řešení, když katolická sdružení upadají nebo neexistují, a farní sály jsou nevyužity. To vše se dělá v mnoha koste-

lích ve městech, a v předměstí Parkville byl ještě další pokus. Kněz nás vyzval během mše svaté v době, kdy si podáváme ruce a říkáme svým sousedům "mír s vámi", abychom se svým sousedům představili a abychom si chvíli popovídali. Přiznám se k tomu, že jsem to neměl rád, poněvadž v takových situacích se mohlo většinou mluvit o počasí neb o posledním sportovním zápase. To vše znamená, že stará spolková spolupráce, která se ne vždy a ne nutně zvrhávala ve spolkaření, byla nahrazena neúčinným spolupovídáním. Ostatně se domnívám, že ty občasné sklony ke spolkaření mohl vždy jemným způsobem vyřešit v Katolické akci duchovní direktor, který měl větší pravomoci než duchovní rádce. Proč se to tedy neřešilo?

Zdůrazňuji opět, že Katolická akce v Austrálii neexistuje. Domnívám se, že jedním z důvodů je, že od laika nemůžeme očekávat větší pokoru, než byla pokora svatého Františka z Assisi, a větší disciplínu, než je řeholní disciplína jezuitů. Za takových okolností tvůrčí laičtí duchové, a to i ti, kteří plně respektují zásadu, že Katolická akce je organizovaným apoštolátem pod vedením biskupů a kněží, odejdou, když se jim neumožní iniciativa v pracovních metodách v jejich prostředí, které oni znají, a to podle té osvědčené metody "vidět, soudit, jednat". Za takových okolností pak tvůrčí laické osobnosti odejdou z organizací církevních do organizací všeobecně křesťanských, jako je na příklad Křesťanská akademie, kde mohou lépe rozvíjet své tvůrčí vlohy, tedy své dary Ducha Svatého. Tento problém je nejen v Austrálii, ale také v mnoha jiných zemích.

V Austrálii máme sdružení, která pěstují osobní duchovní život laiků. Každý se stará jen o svou osobní spásu a taková sdružení jsou jistě velmi nutná a užitečná. Jsou zde však také úkoly další. Občas si vzpomínám na starou a shrbenou Čínanku, která každého rána obcházela celý blok domů, měla v ruce menší pytlík s nakrájeným chlebem a ten chléb sypala na několika místech ptákům. Již nežije, ale občas mi napadá, že tato stará buddhistka věnovala větší péči ptákům, než věnují mnozí katolíci otázce spásy nesmrtelných duší svých bližních. Individualismus rozleptal křesťanské společenství ve farnosti a nyní se hledají náhražková řešení.

Nepochybuji o tom, že ti austrálští katolíci, kteří chodí každou neděli na mši svatou, se často modlí za duše v očistci, zejména za duše svých zemřelých příbuzných. Často, zejména ve výroční dny úmrtí, se zde sloužívají mše svaté za zemřelé příbuzné na žádost pozůstalých. V této souvislosti si někdy vzpomínám na své zkušenosti z buddhistického Thajska. Tam na zahrádkách u soukromých domů jsou na kůlu malé dřevěné domečky, kterým se říká domečky duchů. Oni totiž věří, že duše těch zemřelých, kteří dříve v tom domě žili, přebývají v tom malém domečku a tam čekají na další vtělení, což někdy může trvat delší dobu. Každého rána majitel domu dá na malou plošinu před tím domečkem trochu rýže neb i kousek masa pro ty zemřelé. To jistě hned sežerou ptáci, což ti buddhisté vědí, ale oni ty maličké oběti jídla považují za vnější projevy pozornosti mrtvým. Oni se ovšem za mrtvé nemodlí, to by bylo proti buddhistickým zásadám. Tak tedy pečují buddhisté v Thajsku o své mrtvé, svým způsobem, který je pro nás směšný, ale oni tomu věří a dělají to každý den. Jinak prý by se jim ti duchové mstili. Dělají to ze strachu.

V této souvislosti se zmíním o tom, jaké tendence se uplatňují i v katolických školách. Katechetka, která nepůsobí v naší farnosti, mi řekla, že dostala instrukce, že nemá žákům základní školy říkat nic o smrtelném hříchu, nic o pekle, zejména ne o pekelném ohni a také

nic o utrpení v očistci. To prý je strašení a děti se nesmějí strašit, a konečně náš duchovní život musí vyrůstat z lásky k Bohu, a ne ze strachu. Souhlasím s tím, že náš duchovní život má růst z lásky k Bohu, ovšem na druhé straně mi napadá, proč nám ubohým hříšníkům prostřednictvím fatimských dětí řekla Panna Maria, že mnoho lidí přichází do pekla a proč těm dětem dokonce ukázala hrůzy pekla. Smíme snad toto vše klidně odmítnout s poukazem, že jde o soukromé zjevení, když je jasné, že to soukromé zjevení jen potvrdilo oficiální nauku církve?

Zvláštní problémy

Před lety měl katolický kněz přednášku v "Katolické hodině" ve zdejší rozhlasu o tom, že prý je dokázáno, že nebyl jen Adam a jediná Eva, nýbrž že byl větší počet prarodičů v různých místech Afriky. Tento blud převzal z tak zvaného "Holandského katechismu" a myslím, že dostal výtku od nařízených a pokyn, aby toho nechal. Před několika lety jedna řeholní sestra dělala v rozhlasu propagandu pro svěcení žen na kněze a vím od jedné katechetky, že všechny řeholní sestry, učitelky, které ona znala, veřejně hlásaly, že ženy mají být také kněžkami. Š jednu z nich jsem také o tom mluvil v naší farnosti.

Vzpomínám si na to, že náš arcidiecéšní týdeník, který se jmenoval The Advocate, měl v letech padesátých výbornou úroveň. Později upadal a počet odběratelů klesal. Konečně před několika lety se v něm začaly objevovat články se zřejmou modernistickou tendencí, a tak to pan arcibiskup asi před třemi lety vyřešil tím, že vydávání zastavil a redakci propustil. Po necelém roce však povolil vydávání časopisu s novým jménem a s novou redakcí.

V Melbourne máme větší katolické knihkupectví, což je umožněno tím, že se dovážejí knihy z Anglie, Irska, Ameriky a Kanady. Jsou tam oddělení pro misálky a bible, životopisy svatých, duchovní četba, theologické knihy, kanonické právo atd. Před lety jsem si tam koupil knížku, jejíž nápis a obsah mne zaujal, doma jsem pak zjistil, že se tam hlásá nekatolická nauka a že knihu napsal anglikán. Jindy jsem tam koupil knížku o kumránských svitcích a doma jsem pak zjistil, že se v ní dokazuje, že Ježíš Kristus byl odchovancem skupiny Esenských a že jeho nauka vlastně není žádná zjevená pravda. Jeden můj přítel tam také jednou koupil z neznalosti nekatolickou náboženskou knihu.

V tomto katolickém knihkupectví nikdy neprodávají žádné knížky o církevně schválených zjeveních, jako na příklad v Lourdech a ve Fatimě, ani knížky Kateřiny Emmerichové a Marie Valtorty. Tyto knížky je však možno koupit v menším knihkupectví při kostele sv. Františka.

Poněvadž v katolickém knihkupectví se některé dobré knížky nedostanou, ale prodávají se tam knížky modernistických theologů, vzniklo v Melbourne soukromé knihkupectví, které patří Družstvu Jana XXIII, a tam se prodávají knížky, ve kterých se theologický modernismus kritizuje, a družstvo vydává za spolupráce několika kněží a laiků časopis Fidelity, ve kterém jsou články proti modernismu. Asi před třemi lety začal vycházet nový protimodernistický měsíčník, který také není oficiálním církevním časopisem, ale vydává jej také skupina kněží a laiků. Ten měsíčník se jmenuje AD 2.000. Již z toho, že takových neoficiálních náboženských časopisů je třeba, je možno poznat, že zde není něco v pořádku.

Před světovým eucharistickým kongresem v Melbourne byly zde zavedeny ve všech farnostech duchovní kroužky s tematikou eucharistickou a byla pro ně vydána tištěná pomůcka. Ty kroužky měly opravdu dobrou

úroveň. Před třemi lety se zavedly ve farnostech další duchovní kroužky, pro které byla vydána tištěná pomůcka, jejíž text byl převzat z Ameriky. Doma jsme si měli přečíst předem program příští schůzky, který se pak znovu četl na schůzce, a debatovalo se o všem. Již z programu první schůzky jsme se dověděli, že Nový zákon není ničím jiným než sepsáním zkušeností, které měli autoři knih Nového zákona s Ježíšem Kristem. Kdyby to mělo být jen lidským sepsáním lidských zkušeností, pak by to ovšem logicky nemohlo být slovo boží. V programech dalších schůzek se vždy zdůrazňovala zkušenost. Já jsem říkal, že někteří lidé mohou tvrdit, že podle jejich zkušenosti se šesté přikázání dodržovat nedá, deváté se dodržovat nemusí a občas nějaká lež může být užitečná. Zkušenost je jistě důležitá, ale naše víra a duchovní život nemohou stát jen na lidské zkušenosti. Autoři té příručky jistě neznali thomistickou nauku o zkušenosti, anebo ji uznávat nechtěli. Své námítky jsem sdělil knězi, odmítl jsem chodit na další schůzky a příručku jsem vyhodil.

Velké selhání

Někdy v r. 1952 nás pozval B.A. Santamaria, který se narodil v Austrálii a jeho rodiče byli italský přistěhovalci, na poradu do místností Národního sekretariátu Katolické akce. On byl totiž národním sekretářem. Přišli také Poláci, Maďaři a jiní exulanti. Sekretář nám vysvětlil, že celá řada důležitých odborových organizací je ovládána komunisty, což je mimořádně nebezpečné proto, že Austrálská strana práce se skládá ze dvou hnutí. Jsou to jednak místní organizace strany a jednak přidružené odborové organizace, které jsou skupinovými členy strany, kterou také financují. Prostřednictvím těchto komunisty ovládaných odborových organizací komunisté infiltrovali celou stranu, což je pro Austrálii nebezpečná situace. Poněvadž mnoho exulantů bylo členy důležitých odborových organizací, je třeba naší spolupráce k vyřešení situace.

Bylo mi hned jasné, že zde není něco v pořádku, poněvadž Katolická akce má sice vychovávat katolíky v nauce papežských sociálních encyklik, ale praktickou politickou práci dělat nesmí. Poněvadž se vše připravovalo s vědomím pana arcibiskupa a na jeho přání, spolupráci jsme slíbili, ovšem jen jako jednotlivci a nikoli jménem zdejší Cyrilometodějské ligy. Pan arcibiskup zřejmě uvažoval tak, že jde o mimořádnou situaci, poněvadž hrozí nebezpečí zničení svobody církve a zničení katolických škol. Poněvadž zde nebylo jiné vhodné organizace, bylo nutné, aby se úkolu ujala Katolická akce. Později se ovšem ukázalo, že to byl opravdu omyl, který byl jedním z důvodů k zániku Katolické akce. O těch jiných důvodech jsem se stručně zmínil výše.

Před volbami do větších odborových organizací jsme dostali seznamy členů s neanglickými jmény, a to tak, že seznamy byly rozděleny podle čtvrtí. Naším úkolem bylo ty členy navštívit před volbami a vysvětlit jim, kteří kandidáti jsou komunisté a kteří antikomunisté. Když jsme navštívili Poláky, Maďary, Ukrajince atd., tak to bylo vždy jednoduché, poněvadž ti lidé nám byli vděční za informace, poněvadž dostatečného přehledu v těch dobách ještě neměli. My jsme ovšem mohli jen radit, ale kandidátní listiny jsme za ně vyplňovat nesměli.

Situace byla ovšem jiná, když jsme navštívili Řeky, Maltézany, Mace-donce a přistěhovalce z jižní Itálie. Ti nám jasné řekli, že je náš antikomunismus nezajímá, ale že oni chtějí vědět, co naši kandidáti pro ně chtějí udělat. Jinými slovy, jaký je náš pozitivní odborářský program. Vždy jsem tyto zkušenosti hlásil organizátorům kampaně, ti však

naše komentáře vždy ignorovali. Poznal jsem tedy, že austrálské anti-komunistické odborové hnutí nemá žádného pozitivního programu. Prakticky to znamenalo: "Zvolte nás, my jsme ti hodní antikomunisti, a tím, že nás zvolíte, zachráníte svět". Podařilo se jim ovšem na určitou dobu vyrvat několik odborových organizací z komunistických rukou.

Na základě těchto zkušeností jsem napsal brožurku s nadpisem Positivní antikomunismus, která vyšla v češtině i angličtině. Tam jsem zdůrazňoval, že komunismus kritizovat a odsuzovat musíme, že to však v praxi nestačí a proto musíme brát komunistům vítr z plachet tím, že budeme prosazovat důkladné sociální a hospodářské reformy na základě křesťanské sociální etiky. Tomu jsem říkal pozitivní a konstruktivní antikomunismus a již v oné brožurce v roce 1964 jsem nastínil stručný návrh reform pro jednu svobodné Československo. Tato myšlenka byla rozpracovávána v celé řadě bulletinů a konečně v menší knížce Perspektivy lidskosti. Chci tím zdůraznit, že my jsme na porobené národy nikdy nezapomínali.

Situace v Austrálii se ovšem rychle přiostrhovala v Austrálské straně práce a v roce 1955 došlo k rozštěpení strany a pod vedením katolíka, který byl sekretářem strany a který se jmenoval Frank McManus, se vytvořila nová strana, která se jmenovala Demokratická strana práce a která byla stranou nesocialistickou a antikomunistickou. V ústředním výkonném výboru nové strany ve státě Victoria byli převážně katolíci a jen dva anglikáni a jeden evangelík.

Brzy jsme se zapojili do této strany, kde při ústředním výkonném výboru ve státě Victoria byla zřízena Emigrantská rada, jejímiž členy byli exulanti z evropských komunistických zemí. Byl jsem pět let předsedou a sekretářem byl lotyšský protestant. Byli jsme ovšem také členy místních organizací strany. Kladli jsme vždy důraz na politickou výchovu členů strany a občanů vůbec a zdůrazňovali jsme, že důsledný antikomunismus je nutný, ale nestačí pro další vzrůst strany a pro její vliv v celé společnosti.

Spolupracoval jsem hodně s organizací mladých členů strany, kde byli většinou universitní studenti a studenti průmyslových a obchodních škol. Na pravidelných měsíčních schůzkách byly krátké přednášky a debaty a zřídili jsme také při ústředním sekretariátu strany politickou knihovnu a čítárnu časopisů. Účastnil jsem se všech státních konferencí strany jako delegát a měl jsem programové přednášky na oblastních konferencích strany, jejichž hlavním úkolem byla politická výchova. Ústřední sekretář však přišel s vysvětlením, že starší členové strany nemají rádi, aby je někdo vychovával, a tak se zavedl nový název, který byl přijatelný všem, to jest "programové rozvíjení".

Po několika letech rozkvětu strany jsme začali pozorovat únavu, stagnaci a dokonce úpadek strany, která sice debatovala o programovém rozvíjení, ale v praxi v tom ohledu nic nedělala a spokojila se s tím, že prosadila v parlamentě zákon o zvýšení rodinných příplatků na děti a zákon o státní podpoře rodičů s dětmi v katolických školách. V tomto druhém případě se argumentovalo tím, že katolíci platí daně a tím pomáhají udržovat státní školy, do kterých jejich děti nechodí, a přitom musejí finančně udržovat katolické školy. Tak tedy přispívají dvakrát na výchovu národa.

Když strana začínala upadat, tak jsem v ni pomalu ztrácel důvěru. Jeden rok jsem byl také členem ústředního výkonného výboru strany ve státě Victoria a členem celé řady komisí. Když na příští státní konferenci strany sekretář Frank Dowling zjistil, že nekandiduji na další rok, tak během konference přišel za mnou a řekl, že je ochoten mne navrhnout jako kandidáta. Slušně jsem odmítnul.

Když se situace strany nezlepšovala, tak jsem prosadil, že jménem Emigrantské rady byl předložen státní konferenci návrh, podle kterého státní konference jako nejvyšší orgán strany ukládá ústřednímu výkonnému výboru, aby plně rozvinul sociální a hospodářský program, což bylo odůvodněno tím, že jinak není možno získat více členů a více stoupců strany ve volbách. Náš návrh byl jednomyslně odhlasován státní konferencí a my jsme si mysleli, že strana je zachráněna.

Když jsme za několik měsíců zjistili, že ústřední výkonný výbor neplní příkaz nejvyššího orgánu strany, tak Emigrantská rada poslala přípis ústřednímu sekretáři, ve kterém se zdůrazňovalo, že příkaz státní konference se musí plnit. Když to nepomohlo, tak následoval za měsíc dopis druhý a pak i třetí. Došlo k otevřenému konfliktu.

Když jsem viděl, že případ je beznadějný, tak jsem poslal ústřednímu sekretáři dopis, ve kterém jsem oznamoval, že rezignuji na všechny funkce a na členství strany, a vrátil jsem členský průkaz. Odůvodnil jsem to stručně tím, že strana není demokratickou a že pro mne, demokratického antikomunistického uprchlíka, je nemožné, abych zůstal členem takové strany. Dodal jsem, že za těchto okolností musím považovat vedení strany za pouhý buržoázní středostavovský výbor pro organizování kampaní, a nic víc.

Dospěl jsem tedy k názoru, že austrálští katolíci selhali ve svém úkolu pečovat o obecné dobro celku. Mně nikdy nešlo jen o stranu, ale o výchovu v křesťanské sociální etice a o její aplikaci na dané poměry. Poněvadž jsem vždy spolupracoval s nekatolíky, tak jsem mluvil a psal o křesťanské sociální etice, a nikoli o katolické sociální nauce, což bylo pro mne logické, poněvadž nebylo třeba argumentů theologických, ale stačily zásady přirozeného práva.

Když strana stále upadala, tak sekretář Dowling, praktikující katolík a skvělý organizátor, se nervově zhroutil. Psychiatr mu řekl, že musí na několik měsíců vypadnout z prostředí, a doporučil mu, aby odejel na cesty do zámoří. Strana mu dala placenou zdravotní dovolenou a on odejel asi na pět měsíců do Evropy. Když se pak vrátil a viděl, že situace strany se stále zhoršuje, tak se zhoršila i jeho nemoc. Jednou po půlnoci vstal a ve svém pyžamu nastoupil do auta, odejel k blízkému jezírku, skočil do vody a utopil se. To ovšem nebyla sebevražda, on nebyl za svůj čin morálně zodpovědný, a tak měl slavný církevní pohřeb za účasti dokonce několika biskupů.

Demokratická strana práce měla pět senátorů, a tak v senátě, kde žádná z větších stran neměla většinu, rozhodovalo těch pět senátorů o mnoha legislativních návrzích. Posláním Demokratické strany práce bylo zabránit tomu, aby Austrálská strana práce vyhrála. Když však ta Austrálská strana práce přece federální volby vyhrála v r. 1972, stal se novým ministerským předsedou G. Whitlam, a ten dostal chytrý nápad. Navrhnul jednomu z pěti senátorů Demokratické strany práce, který se jmenoval V. Gair, který žil v Brisbane a byl irského původu, že ho bude jmenovat austrálským vyslancem v Irsku. Nabídka byla přijata a tím se stalo, že Demokratická strana práce neměla již potřebný počet hlasů, aby mohla rozhodovat v senátě. Senátor Gair se dal tedy koupit a věděl dobře, jaké to bude mít politické důsledky. To ovšem znechutilo členy Demokratické strany práce tak, že strana zanikla. To byl tedy poslední hřeb do rakve zchátralé strany.

Senator Gair přijel několikrát na konference do Melbourne, a tak jsem měl možnost slyšet jeho řečnické výkony. Můj uzávěr byl vždy, že to vlastně není žádný politik, ale jen "velká huba". To mi připomíná událost v Praze, na kterou nejsem schopen zapomenout. Někdy v r. 1947

jsem seděl se dvěma přáteli v restauraci a ten mladší říkal tomu staršímu, že má starosti. Má mít totiž za týden veřejný stranický projev a neví, co by tam měl říkat. Ten starší mu řekl: "To je přece jednoduché, musíš jim tam říct, že my máme program, neboť máme svatého Tomáše Aquinského a máme papežské sociální encykliky. To přece nikdo jiný v Československu nemá. To vše však stále nestačí, musíš si vymyslet nějaká vznětlivá hesla a těmi musíš prošpikovat svou řeč tak, aby se často ozval bouřlivý potlesk." To vše mne téměř omráčilo. Domníval jsem se totiž - a to zřejmě naivně - že každý katolík s universitním vzděláním musí vědět, že svatý Tomáš nikdy nevypracoval žádný stranický program a že ty encykliky také nejsou hotovým stranickým programem. Tam můžeme jen najít výklad zásad sociální etiky a některá doporučení a na tom všem pak mají laici vypracovat konkrétní politický program, a to na svou zodpovědnost neb na zodpovědnost strany, ale nikdy jménem církve a na zodpovědnost církve. Tak se tedy na mnoha místech dělala politika, které se říkalo křesťanská.

Dovolují si připojit ještě kratší dodatek, abych zdůraznil, že my exulanti jsme ani v austrálské politice nezapomínali na evropské porobené národy. Na státní konferenci Demokratické strany práce jsem přišel s návrhem, aby konference odsoudila okupaci Československa sovětskými armádami a vojenskými oddíly členů Varšavského paktu. Aby však návrh byl efektivnější, tak bylo dohodnuto, že návrh nejdříve přednese senátor F. McManus a že já budu navrhovatelem druhým. To je totiž běžná austrálská praxe, že když někdo přednese návrh, tak se očekává, že vystoupí další člověk, který návrh spolunavrhuje. Pak se teprve po debatě hlasuje. Tak tedy senátor McManus byl prvním navrhovatelem a já jsem byl druhým a návrh byl jednomyslně přijat. Byla pak o tom zpráva v tisku.

Křesťanská sociální etika v Austrálii

Po svém příjezdu do Austrálie jsem zjistil, že austrálští katolíci biskupové vydávali často opravdu skvělá "Prohlášení o sociální spravedlnosti". Byly to dokumenty, které vykládaly nauku papežských sociálních encyklik s návody na možnou jejich aplikaci v Austrálii. Uvědomoval jsem si, že jsem byl léta odříznut od světové literatury tohoto druhu, a později jsem měl možnost číst dokumenty biskupů amerických a celou řadu knih anglických a německých.

Když pak nastaly větší změny v katolickém vedení a Katolická akce v Austrálii přestala existovat, odešel také znalec, který ta prohlášení vypracovával, byla vydávána prohlášení slabší úrovně a po určité době vůbec nic. Před pěti lety vydal z pověření biskupů Výbor pro spravedlnost, rozvoj a mír obsáhlý návrh na nové Prohlášení a vyzval všechny křesťany, aby posílali připomínky a návrhy. Ten návrh měl 102 stran a Výbor dostal asi 600 připomínek od různých organizací, jednotlivců, katolíků i nekatolíků. Byla to tedy akce ekumenická. Nyní vyšlo konečné znění dokumentu, který má 173 stran, a k tomu přistupuje seznam všech těch, kdo poslali připomínky. V tom seznamu je také uvedeno Křesťanské demokratické sdružení Střední a Východní Evropy s mým jménem, poněvadž jsem jim poslal tři připomínky. Dokument se jmenuje Common Wealth for the Common Good, Prohlášení o distribuci majetku v Austrálii, vydané Austrálskou konferencí katolických biskupů.

Je to dokument opravdu dobrý, který pojednává v úvodní kapitole o zásadách spravedlnosti podle bible, pak shrnuje nauku papežských sociálních encyklik a druhého vatikánského koncilu. Následuje skvělý rozbor austrálských sociálních a hospodářských problémů a konečně celá řada návrhů na řešení.

Na den 4. listopadu tr. byla svolána celodenní konference o tomto

dokumentu do Arcidiecézního střediska, kde pak byly přednášky a debaty. Jedním z přednášejících byl také anglikánský arcibiskup z Brisbane Peter Hollingworth, který ve své výborné přednášce pochválil dokument, řekl, že jej nechce kritizovat, ale že má jednu připomínku. Návrh na dokument byl vydán před pěti lety a od té doby se hodně změnilo, máme nyní velkou nezaměstnanost, a proto by bylo vhodné zabývat se nejen rozdělením majetku, čímž se myslí bohatství země, ale především také tvorbou bohatství země a tvořením nových možností zaměstnání. Připomínka byla přijata velmi přátelsky.

Odpoledne se všichni účastníci konference, kterých bylo nejméně 400, mohli přihlásit podle své volby do jedné ze čtyř diskusních skupin. Na schůzce jedné z těch skupin jsem podal také svou přátelskou připomínku v tom smyslu, že dokument ve svých doporučeních vždy mluví jen o tom, co mají dělat státní orgány a ignoruje nižší složky politické pluralitní společnosti, tedy odborové organizace a sdružení průmyslníků a obchodníků. Byla tedy zanedbána důležitá zásada podpůrnosti, podle které stát nemá přebírat úkoly, které mohou plnit nižší složky. Připomínka byla přijata přátelsky v prostředí, kde demokratická výměna názorů se považovala za užitečnou a žádoucí.

Večer téhož dne bylo slavnostní shromáždění ve velkém sále ve čtvrti Collingwood, kterého se účastnilo nejméně osm set lidí. Bylo tam několik dalších kratších přednášek a celou konferenci ukončil arcibiskup F. Little.

O dokumentu byly v denním tisku komentáře a pak i o konferenci. Podobná, asi menší prohlášení, vydá brzy Anglikánská církev a také Jednotící církev. V Austrálii je všeobecně uznávána zásada, že církve nejen mohou, ale také mají veřejně zaujímat stanoviska k otázkám veřejné spravedlnosti, poněvadž jde v podstatě o problémy mravní. Dosti často představitelé různých církví kritizovali otevřeně některá rozhodnutí vládní a politiku stran. Je nesporné, že katoličtí biskupové dělají v tomto ohledu vše, co je v jejich silách, otázkou však je, jak prohlášení tří církví mohou ovlivnit politiku vládní a politiku větších politických stran.

Členové a představitelé Austrálské strany práce jsou stále v zajetí ideologie socialistické a členové a představitelé Liberální strany v v zajetí liberalismu. Představitelé obou větších stran nebudou mít odvalu dělat něco, co by se nelíbilo členům, kteří jsou v poutech svých ideologií a kteří by mohli své vedoucí vyměnit. Žádný politik nechce ztratit svou politickou pozici. To znamená, že bez politické výchovy všech občanů, čímž myslím výchovu v křesťanské sociální etice, a to bez argumentů theologických, ale jen na základě zásad přirozeného práva, které je všeobecně přijatelné, se nedá nic podstatného dělat.

Otázkou je, které organizace se mohou těchto důležitých úkolů ujmout. Katolická akce nyní v Austrálii neexistuje a jednotlivá sdružení procházejí obdobím stagnace i úpadku a věnují se jen osobnímu duchovnímu životu. Pro ně nějaká láska k bližnímu v sociálním rozměru neexistuje. Není zde ani časopis, který by se těmito otázkami soustavně zabýval, a tak křesťanská sociální etika je děvečka, která byla odstrčena do zablácených příkopů podél cest k osobní "užitkovosti". Obávám se tedy, že občasné prohlášení biskupů, i když je skvělé, a občasná konference, i když je také skvělá, nemohou stačit. Chybí zde laická struktura pro soustavnou práci.

Připojuji ještě jednu poznámku. Zmíněný biskupský dokument - stejně jako papežské sociální encykliky - doporučuje systém zaměstnaneckých akcí. V Austrálii tento systém nejdříve zavedla firma Fletcher Jones

and Staff a nyní v tomto roce největší austrálská firma Broken Hill. Je pozoruhodné, že ve vedení těchto firem katolíci nejsou. Tito lidé však pochopili spravedlnost a užitečnost systému.

V Austrálii a v mnoha jiných zemích prožívají občané konflikt dvou ideologií, které nevědí, co je člověk. Ideologie liberalistická nemá správných představ o tom, co je pravá svoboda, a ideologie socialistická nemá správných představ o sociální spravedlnosti. Obě tyto ideologie vedou opravdu donkichotské boje, které nic nevyřeší. Křesťanská sociální etika, která není ideologií, ale vědou, staví na realistickém pojetí člověka ve sféře přirozené i nadpřirozené, bohužel však v praxi selhává vinou laiků, kteří se stali služebníky neužitečnými.

Ve volebních kampaních, tedy v bojích o politickou moc, se nyní používá služeb insertních kancelářů, v jejichž službách jsou psychologové a sociologové, kteří vědí, jak manipulovat úspěšně myšlení občanů. Tito lidé "vědeckými" metodami vyvolávají emocionální reakce ve prospěch kandidátů, kteří jim zaplatili, a tak manipulování občanů převládá nad poctivým úsilím o obecné dobro. Intelekt, který se v zájmu zisku a mocenských pozic odtrhnul od reality člověka, operuje pak pojmy bez základu v realitě, a tak se občané v novém věku dostávají opět do mythologického způsobu myšlení, v tomto případě do mythologie politické, a to se všemi tragickými důsledky pro společnost.

Jediným řešením je tedy budování nového sociálního řádu, poněvadž pouhé záplaty na ošumělé kabáty starých ideologií nepomohou.

Dodávám ještě, že v Austrálii je celá řada případů korupce v životě hospodářském i politickém, které se vyšetřují. Kolik je případů neznámých, které se nevyšetřují, to nikdo neví. Tímto způsobem se ovšem podkopávají samé základy demokracie, která je nejen vládou lidu, ale také vládou pro lid, to jest pro obecné dobro celku.

Vím také o jiné korupci. Před volbami se totiž mnozí politici hlásí veřejně ke křesťanství, nevědí ovšem nic o křesťanské sociální etice, je to tedy volební trik. Tento problém existuje ovšem nejen v Austrálii, ale také v mnoha jiných zemích, a také v Československu. Jsem totiž dobře informován o poslední volební kampani.

/ Konec prvního dílu/

Stanislav Hofírek

 "Hluboké a rychlé změny činí to zvláště naléhavým, aby nikdo neignoroval směry událostí, nebo nebyl omámen leností tak, aby se spokojoval s pouhou individualistickou morálností". / Pastorační konstituce o Církvi v moderním světě Gaudium et spes, kap.30/.

"Křesťan, který zanedbává své časné povinnosti, zanedbává své povinnosti k bližnímu a i k Bohu, a vydává v nebezpečí svou věčnou spásu". / Tamtéž, kap.43/.

"Laici se mají zejména učit zásady a uzávěry této sociální nauky tak, aby se stali schopnými přispět svým dílem, aby činila pokrok a aby se správně aplikovaly zásady a uzávěry na jednotlivé případy".

/Dekrét o apoštolátě laiků, kap.31/.